

afgivet en saadan, enten fordi han ikke havde nogen klar Forestilling om den juridiske Betydning af sit Forhold til Parterne, eller maaskee endog, fordi han har villet tilvende den ene af Parterne en Fordeel ved, uden at være nødt dertil, at vidne falskelig i hans Interesse. Naar der saaledes formeentlig i hvert Fald maatte gjøres den nærmere Betingelse for Straffriheden, at Vidnet imod sin Protest uretellig var bleven nødsaget til at aflægge Vidnesbyrd, fremtræder imidlertid endvidere den Betragtning, at det maa antages at have staaet i Vidnets Magt at undbringe sig den i den urigtige Vidnefjendelse liggende Tvang ved at appellere samme; det Tilfælde, at han ved en voldsom Keltens Fornægtelse skulde være bleven tvungen til at vidne, tør nemlig vistnok anses for saa lidet practisk, at der ikke er Opfordring til at tage Hensyn dertil. Det maa endelig erindres, at det som oftest for en væsentlig Deel er afhængigt af den enkelte Sags factiske Omstændigheder, om visse Personer paa Grund af deres Forhold til Parterne med Frie kunne protestere imod at føres som Vidner, jfr. D. L. § 1—13—16, Fb. 14de Mai 1845 § 17; men, ligesom Spørgsmaalet i denne Henseende kan stille sig mere tvivlsomt og i de forskjellige Instanser finde, en forskjellig Afgjørelse, medens det synes mindre heldigt, at en saadan mulig forskjellig Afgjørelse af hiint Spørgsmaal skal virke tilbage paa Bedommelsen af, hvorvidt Vidnet ved at forklare falsk har gjort sig skyldigt til Straf eller ikke, saaledes medfører ogsaa denne Spørgsmaalets Bestaenhed særegne Banskæligheder, forsaavidt det jævnlig ikke vel kan finde sin Løsning under en eventuel criminel Sag imod det falske Vidne, men kun bestrives efter en Underjøgelse af den civile Sags rette Sammenhæng. Den berørte Omstændighed, at Vidnepligten i de fleste Tilfælde af den heromhandlede Art beroer paa de factiske Forhold, viser forøvrigt ogsaa noksom, at den visse Personer paa Grund af deres Forhold til Parterne betingelsesviis indrømmede Fritagelse for at vidne ikke just fortrinsviis kan anses begrundet i en legal Forudsætning om, at disse Forhold antages at maatte være stærke nok til at overvinde de Paagjældendes Agtelse for Sandheden. Det maa vistnok i disse Tilfælde,

jfr. navnlig ogsaa Fb. 14. Mai 1845 § 17 2det Punktum, snarest antages, at det har været Lovens Tanke at ville saavidt muligt forskaane de Paagjældende for de mislige Konflicter, hvorfor de kunde blive udsatte ved at maatte afgive Vidneforklaring imod vedkommende Part, men uden at heraf kan udledes, at det skulde have været Lovens Mening, at de, naar de kom til at vidne, ikke skulde kunne, eller ikke burde, modstaae den mulige Fristelse til at afvige fra Sandheden. — Og hvad dernæst angaaer Vidnets Forhold til Sagen, hvor der er Spørgsmaal om en privat Sag, hvilket Tilfælde vel nærmest skulde kunne sammenstilles med det ovenfor omhandlede, hvor det falske Vidne fritages for Ansvar paa Grund af den Straf, hvorfor en sandfærdig Forklaring kunde udsætte ham, altsaa navnlig det Villighedsforhold, der omtales i D. L. § 1—13—17, da gjælder her om muligt i endnu højere Grad det ovenfor Bemærkede, at Forholdet kan være af en meget tvivlsom og kompliceret Bestaenhed og staae i den nøieste Forbindelse med den hele private Sags Sammenhæng, saaat det kun kan besvares ved en nøiagtig Prøvelse af denne, ligesom det væsentlig er afhængigt af den Paagjældendes egen Optræden, hvorvidt Spørgsmaalet om hans Forhold til Sagen overhovedet kommer til at ligge for.

Naar til det Ansørte kommer den almindelige Betragtning, at der i disse sidst omhandlede Tilfælde ikke saaledes som i Straffesager, hvor den Paagjældende anseer sig som Inqvisit, kan være Tale om den Fristelse til og Undskyldning for at vidne falsk, der kan ligge i Frygten for et bethdeligt Straffende, turde det formeentlig være tilstrækkelig retfærdiggjort, at man ikke for disse Tilfældes Vedkommende har troet at burde opstille en saadan almindelig Regel om Straffrihed for falsk Vidneforklaring, som i Begyndelsen af § 145. Reglen maatte snarere blive den, at de almindelige Straffebestemmelser her komme til Anvendelse. Imidlertid kan det dog ikke nægtes, at det altid maa tale noget til Undskyldning for den Paagjældende, at der er blevet ham affordret Vidneforklaring i Tilfælde, hvor Saadant ikke findes at være stemmende med den ham tilkommende Ret, om han end ikke har værget